

Ny jordbruksminister – nya lätt

Vad får vi för rovdjurspolitik efter regeringsskiftet? Våra Rovdjur diskuterar skarp-laddade rovdjursfrågor med jordbruksministern.

Sveriges nye jordbruksminister sedan hösten 2006, Eskil Erlandsson, som själv är jägare har såväl jaktlagstiftning och viltvård som rennäring och annan tamdjurshållning på sitt bord. Jordbruksministern har tagit initiativ till lättnader i 28 § om skydds jakt utan föregående beslut - ändringar som han länge arbetat för även i riksdagen.

Andra rovdjursfrågor som jordbruksminister Eskil Erlandsson argumenterat för i sitt tidigare uppdrag som suppleant och ledamot för centerpartiet i riksdagens Miljö- och jordbruksutskott är: Revidering av rovdjurspolitiken genom införande av maximinivåer för rovdjursstammarna, sänkning av målet för vargstammens storlek till max 150 individer, jakt på lodjur när stammen befinner sig under riksdagens beslutade etappmål om 300 föryrgringar och ökad jakt på gråsäl.

Jordbruksministern svarar på Våra Rovdjurs frågor:

Vilka förkunskaper har du om de stora rovdjuren?

– Jag har en lång erfarenhet av jakt- och rovdjursfrågor och under mina tolv år i riksdagen följde jag frågan om rovdjuren noga. Jag har bra förkunskaper om rovdjur.

Svenska Rovdjursföreningens policy inleds: "Rovdjuren, liksom alla andra arter, har rätt att existera för sin egen skull i vår natur – oavsett om vi människor betraktar dem som "skadliga" eller "nyttiga". Vad anser du om detta?

– Det ställer jag mig bakom. Vi skall ha livskraftiga rovdjursstammar i Sverige. Däremot måste vi avväga storleken på stammarna. Jag tror det är viktigt att ha en kontroll på dess storlek och utveckling.

I all näringsverksamhet har näringsidkare skyldighet i enlighet med miljölagstiftningen att anpassa sin verksamhet till vad naturen tål. Vare sig det gäller ett industriföretag som tvingas begränsa miljöfarliga utsläpp eller skogsägares skyldighet att bevara

Foto: Pawel Flato, pressbild Jordbruksdepartementet

Jordbruksminister Eskil Erlandsson

vissa naturtyper. Många är de företag som tvingats lägga ner verksamheten på grund av att de inte klarat att uppfylla miljökraven. När det gäller rennäring och hållande av andra tamdjur, som får, har man av någon anledning vänt på resonemanget och säger att näringsidkaren ska kompenseras för att naturen inkräktar på hans verksamhet. Vi inser att det i nuläget inte går att göra på något annat sätt. Men är det inte principiellt konstigt? Varför fokuseras det inte mer på tamdjursägarnas skyldighet att anpassa sin verksamhet efter naturen? Exempelvis i form av förebyggande åtgärder?

– Det finns fokus på att arbeta förebyggande men det finns skillnader mot andra näringar. Det finns ett intresse av att ha en levande landsbygd i Sverige, det finns ett värde i det som jag känner starkt för. För att kunna ha det måste man också kunna försörja sig, till exempel genom att hålla djur. De som håller djur arbetar redan i dag för att förebygga skador från rovdjur, men vi vet inte vad som skyddar bäst mot olika djur och i olika förhållanden och det är inte ekonomiskt hållbart att investera i något som inte är utprövat. Inom många andra industrigrenar finns en omfattande forskning och vetenskap om samband mellan olika investe-

ringar och dess miljöpåverkan.

Staten bidrar därför till att lyfta arbetet med förebyggande åtgärder. Det finns bidrag som länsstyrelserna beviljar för att stängla in beten på ett sätt som skyddar mot varg. Vildskadecenter på SLU forskar också på förebyggande åtgärder för att minska skador från rovdjur. Det är ett viktigt arbete för att långsiktigt skapa acceptans för de rovdjurstammar vi skall ha i Sverige.

Vad vill du göra för att underlätta invandring av varg från Finland så att den skandinaviska vargstammen tillförs nytt genetiskt material? Inavelsdepression i en vild djurpopulation som saknar genetisk kontakt med andra populationer är ett mycket allvarligt tillstånd.

– Det är främst ett ansvar som ligger på Naturvårdsverket och länsstyrelserna. Jag vet att de tillsammans arbetar med förslag för att försöka underlätta för vargar att vandra in. Man försöker också fästa sändare på vargar som kommer vandrande för att kunna följa att de till exempel inte blir utsatta för illegal jakt. Jag anser att det fortsatt skall vara ett ansvar för myndigheterna där kompetensen finns.

I Minnesota som är hälften så stort som Sverige finns drygt 3 000 vargar. Problemen förefaller mycket små. Varför skulle inte Sverige kunna ha en vargstam på åtminstone 500 individer? Enligt vår mening har Sverige snarast bättre naturliga förutsättningar än Minnesota att hålla en stor vargstam.

– Det finns många faktorer som påverkar bedömningen av vad som är rimlig storlek på vargstammen. En viktig del är de naturliga förutsättningarna men även förutsättningar för att kunna bedriva näringsverksamhet. Detta i kombination med att det måste finnas en tillräckligt stor stam för att kunna klara sig. Vi har i Sverige gjort avvägningen att 200 individer uppfyller de olika intressen som finns.

Innebär detta att du ser etappmålet på 200 vargar som ett slutmål?

– Vi ser 200 individer som ett fullt möjligt mål idag, när det målet är uppnått får vi se över målen.

Vad vill du göra för att begränsa eller stoppa den illegala jakten på stora rovdjur?

– Rovdjursutredningen tittar på detta. Utredningen skall få jobba självständigt

Skador för skydds jakt på rovdjur

utan att jag föregriper den med olika förslag. Därför vill jag inte svara på frågan innan utredningen är klar.

Många menar att den illegala jakten på varg, som idag är mycket omfattande, skulle minska om man tillät viss legal jakt. Varför fungerar detta inte på björn och lodjur där legal jakt idag medges? Skulle det dessutom inte vara ett etiskt problem? Hur många andra företeelser finns det, som är oönskade och därför kriminaliserade, som du skulle vilja tillåta ett visst antal fall av för att få ner antalet "illegala" fall?

– Återigen är detta något rovdjurutredningen tittar på och jag vill inte föregripa den med olika utspel.

Många menar att vargen skulle bli skyggare om den jagades. Men den är ju utsatt för en omfattande jakt redan idag. Gör det i detta avseende någon skillnad om jakten är legal eller illegal? Älg, rådjur och räv är ju utsatta för jakt. Om djur blir skyggare genom jakt - varför är det då så vanligt att se dessa arter, till och med i tätbebyggelse? Eller är vargen speciell i detta avseende?

– Det är en vedertagen uppfattning att djur som jagas får ett skyggare beteende. I övrigt har jag inga kommentarer till frågan eftersom det inte är aktuellt med någon jakt på varg så länge stammen inte nått den satta målnivån vad gäller antal individer.

Årligen dödas 10-15 människor i älgolyckor och åtskilligt fler skadas och lemlästas. Detta ger sällan upphov till stora rubriker i media, men när en jakthund dödas av varg – även det naturligtvis mycket tragiskt – reses genast krav på omfattande jakt. Vore det inte naturligt att samtidigt kräva en reduktion av älgstammen till några hundra djur? Eller är en jakthund mer värd än en människa? Debatten är snedvriden. Jägarkåren – 3 procent av landets befolkning – har ett orimligt stort inflytande över såväl media som beslutsfattare. Vad anser du om detta?

– Jag delar inte alls det insinuanta påstående som förs fram i frågan. Jag konstaterar att det idag finns möjlighet att bevilja skydds jakt på vissa individer av rovdjur. Skydds jakt är noga reglerat och det krävs att det djuret

åsamlar allvarlig skada för att det skall bli aktuellt. Det må framföras olika önsknings i media men det är inte utifrån det som skydds jakt bedöms.

Till en inte ringa del beror jägarkårens stora inflytande på att de sedan 1938 anförtrotts statens allmänna uppdrag när det gäller jakten och viltvården i landet, som Jägareförbundet fortfarande är ensamma om att ha trots att innebörden

i det moderna begreppet "viltvård" skiljer sig avsevärt från det äldre begreppet "jaktvård". Jaktvård är dock vad jägarorganisa-

sationerna fortfarande sysslar med, från ett jaktligt perspektiv på viltet. Anser du att det är tidsenligt och förenligt med demokratiska principer att Jägareförbundet fortfarande är den enda aktören som anförtrotts statens allmänna uppdrag för viltvården i landet?

– Jag tycker att den ordning vi idag har fungerar bra och det finns inga stora invändningar mot den. Det är dessutom så att Naturvårdsverket liksom länsstyrelserna har ansvar för forskning och hantering av viltvården. Av de 76 miljoner som fördelas 2006 från viltvårdsfonden får jägarorganisationerna cirka 60 procent. Med tanke på att det är jägarna själva som betalar in pengarna genom jaktvårdsavgift till fonden är det ju snarare en liten del som går tillbaka till deras egen verksamhet.

Är du medveten om de otaliga opinionsundersökningar som visar ett massivt stöd för rovdjuren, inklusive vargen? Även om stödet är mindre i rovdjursområden än i andra delar av landet så är det fortfarande i de allra flesta fall majoriteter och ofta betydande sådana.

– Ja, jag har tagit del av de olika opinionsundersökningarna.

Det talas ofta om att föra ner beslut om rovdjur på länsstyrelsenivå. Tror du att det är möjligt? Erfarenheten visar ju att personer som arbetar med rovdjur inom bland annat polisen och länsstyrelserna ofta har utsatts för påtryckningar av mycket allvarligt slag. Ibland så allvarligt att de inte har orkat stanna kvar på sina poster. Är det verkligen rimligt att anta att länsstyrelsernas tjänstemän ska kunna behålla tillräcklig integritet? De är ju inte mer än människor. I

Minnesota har förvaltningen av vargen ända till nu legat på federal nivå. Inte ens delstaten Minnesota, med mer än 3 000 vargar, har haft rätt att fatta annat än vissa beslut som gäller vargförvaltningen.

– Den rovdjursutredning som jag nämnt tidigare tittar också på hur förvaltningen av rovdjuren skall skötas. Den skall presentera sina förslag till hösten och som jag svarat tidigare vill jag inte föregripa utredningens arbete.

Vad vi har förstått förbereds en ändring av jaktförordningens 28 § som skulle göra det möjligt att döda ett rovdjur med motiveringen att det var i färd med att angripa ett tamdjur. Detta är ju idag möjligt innanför hägn, om man dessförinnan försökt skrämja rovdjuret. Enligt vår mening och enligt åklagarväsendet kommer det med lagändringen bli praktiskt taget omöjligt att bevisa om ett skjutet rovdjur dödat illegalt eller legalt. Vore det verkligen förenligt med de krav på rättssäkerhet som man måste kunna ställa på jaktlagstiftningen? Redan idag är den illegala jakten stor. Är det inte stor risk att den skulle öka ytterligare? Är det i nuläget – med den ytterst bräckliga vargstam vi har – verkligen vettigt att genomföra ett sådant experiment?

– Den här frågan bereds just nu inom regeringen. Tvärtom mot påståendet i frågan tror jag att en förändring av 28 § minskar den påstådda tjuvjakten.

För att få en acceptans för rovdjur anser jag att det är mycket viktigt, för att inte säga avgörande med tanke på den påstådda tjuvjakten, att det finns en förståelse hos dem som lever och verkar bland rovdjuren för de lagar som finns. Idag är det inte så. Jag tror att en förändring av 28 § ger en tydlig signal till dem som lever och verkar bland rovdjuren att lagstiftarna förstår deras situation och att det kan bidra till att skapa förutsättningar för en konstruktiv diskussion om hur rovdjurspolitiken skall utformas i framtiden. Givetvis är det viktigt att ha en kontinuerlig översyn så att en eventuell ändring av 28 § inte missköts.

**BJÖRN LJUNGGREN
FRÅGADE ESKIL
ERLANDSSON**